

Styret i Haltdalen Sparebank
Aunvegen 24
7383 HALTDALEN

VÅR REFERANSE
19/14135

DERES REFERANSE

UNNTATT OFFENTLIGHET
Offl. § 13 1. ledd, jf. fvl. § 13
1. ledd nr. 1-2
Gjelder merkede avsnitt

DATO
19.02.2021

Tilsynsrapport

Finanstilsynet gjennomførte tilsyn i Haltdalen Sparebank 27.-29. mai 2020 som ledd i Finanstilsynets risikobaserte tilsynsvirksomhet. Formålet var å gjennomgå bankens risikoprofil samt tilhørende styring og kontroll.

Til grunn for tilsynsrapporten ligger Finanstilsynets foreløpige tilsynsrapport datert 21. august 2020 og styrets svarbrev datert 30. september 2020. Tilsynet ble gjennomført digitalt gjennom videokonferanse.

FORHOLD KNYTTET TIL RISIKONIVÅ OG KAPITALISERING

Kredittrisiko

Konsentrasjonsrisiko

Finanstilsynet vurderte i foreløpig tilsynsrapport dette som en betydelig konsentrasjonsrisiko. Finanstilsynet noterer at styret langt på vei er enig dette og at banken er bevisst denne risikoen. Imidlertid vurderer styret bankens store engasjementer som solide og fordelt på ulike næringer. Styret mener at banken har god kjennskap til de største næringslivskundene og at det er stort fokus på sikkerhet i fast eiendom med relativt lav belåningsgrad. Finanstilsynet viser til kritiske merknader til kredittsakene på enkeltengasjement senere i tilsynsrapporten.

Kredittrisiko i porteføljen

I første kvartal 2020 tok banken i bruk Eikas nye risikoklassifiseringssystem, men kunne imidlertid ikke vise til vurderinger og dokumentasjon av hvilke endringer i porteføljekvalitet det nye systemet medfører.

Finanstilsynet minner om at et finansforetak til enhver tid skal ha oversikt over, og med jevne mellomrom vurdere, hvilke enkelte risikoer og samlet risiko som er knyttet til virksomheten, jf. finansforetaksloven § 13-6.

Tapsavsetninger

I lys av at Finanstilsynets mottatte engasjementsdokumentasjon var svært mangelfull ba Finanstilsynet styret i foreløpig tilsynsrapport vurdere om det var foretatt tilstrekkelige avsetninger på enkeltengasjementene etter IFRS 9. I sitt svarbrev erkjenner styret at saksdokumentasjonen, og spesielt dokumentasjon av sikkerhetsverdier, har vært for dårlig. Det opplyses at banken har mer inngående kunnskap om kundene enn det som fremgår av saksdokumentasjonen, og at styret dermed vurderer at tapsavsetninger, også etter overgangen til IFRS 9, er tilfredsstillende. Det vises også til årsberetningen hvor banken har beregnet sum tapsavsetninger etter henholdsvis NGAAP og IFRS 9, og hvor nedskrivninger etter NGAAP er 1,3 millioner kroner høyere enn etter IFRS 9.

Finanstilsynet minner om at enkeltlån med vesentlig økning i kredittrisiko siden første gangs innregning, herunder lån med betalingslettelse, minimum skal klassifiseres som trinn 2 i bankens regnskap. Finanstilsynet minner videre om at dokumentasjon av poster som er verdsatt etter vurdering minst skal omfatte opplysninger om beregningsmetode og de forutsetninger som beregningen bygger på, jf. bokføringsforskriften § 6-4. Finanstilsynet forutsetter at styret iverksetter nødvendige tiltak for å sikre at banken etterlever forskriften.

FORHOLD KNYTTET TIL STYRING OG KONTROLL

Overordnet styring og kontroll

Strategi og overordnede retningslinjer

Finanstilsynet vil peke på at stor eksponering utenfor bankens geografiske kjerneområde erfaringsmessig representerer en høyere risiko og ber styret ta høyde for dette i bankens vurdering av risiko og kapitalbehov (ICAAP).

Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på at bankens rutiner, modeller og øvrige styringsdokumenter, som er bygget på maler fra Eika-gruppen, i liten grad var tilpasset banken. Dette ga seg eksempelvis uttrykk i enkelte svært generelle retningslinjer, som i liten grad tok innover seg Haltdalen Sparebanks risiko, og modeller hvor Eikas eksempel er brukt ukritisk. Av flere dokumenter fremgikk det heller ikke om dokumentene var styregodkjente eller hvilken bank det gjelder for. Dessuten fremkom det under tilsynet at bankens administrasjon ikke hadde oversikt over alle godkjente rutiner. Styret ble bedt om å påse at bankens styrende dokumenter er oppdatert, tilpasset og operasjonalisert i banken. Av styrets svar på foreløpig tilsynsrapport fremkommer det at styret gjennomgår hver enkelt mal og vil godkjenne disse etter konkrete tilpasninger. Styret bekrefter samtidig at styringsdokumentene er styregodkjente. Finanstilsynet fastholder vurderingen fra foreløpig tilsynsrapport og legger til grunn at styret påser at bankens styrende dokumenter er

oppdatert, tilpasset og operasjonalisert i banken. For øvrig vises det til nærmere omtale under de ulike risikoområdene.

Organisering og ansvarsforhold

Mindre foretak er ofte eksponert for høy nøkkelpersonrisiko ettersom kompetanse på enkeltområder er begrenset til én eller et fåtall personer. Nøkkelpersonrisiko kan forsterkes dersom banken ikke i tilstrekkelig grad har tilpasset styringsdokumenter og rutiner til sin virksomhet. Finanstilsynet vurderte bankens nøkkelpersonrisiko som høy i foreløpig tilsynsrapport. Finanstilsynet ba styret vurdere behovet for risikoreduserende tiltak. Finanstilsynet noterer av styrets svar at banken har høyt fokus på nøkkelpersonrisiko og at styret erkjenner at denne type risiko er av betydning i en mindre sparebank som Haltdalen Sparebank. Finanstilsynet noterer videre av styrets svarbrev at banken har iverksatt enkelte risikoreduserende tiltak. Finanstilsynet fastholder vurderingen fra foreløpig rapport om at nøkkelpersonrisikoen i banken er høy og forventer at styret iverksetter nødvendige risikoreduserende tiltak.

Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på at ansvaret for antihvitvask-, likviditet- og markedsområdet ikke var definert i stillingsinstrukser. Styret ble bedt om å påse at den enkelte leders ansvar fremgår tydelig av stillingsinstrukser, slik at banken har en klar organisasjonsstruktur og ansvarsfordeling, jf. finansforetaksloven § 13-5. Finanstilsynet noterer av styrets svar at bankens stillingsinstrukser er blitt oppdatert slik at overnevnte ansvarsområder nå er definert.

Risikostyrings- og etterlevelsesfunksjonen

Regelverket stiller strenge krav til virksomhetsstyring med blant annet lovkrav om uavhengige kontrollfunksjoner. Prinsippet om forholdsmessighet i CRR/CRD IV-forskriften legger til grunn at styrings- og kontrollordninger skal stå i forhold til risikoen ved og omfanget av virksomheten. Forskriften åpner i §§ 38 og 39 for at leder av kontrollfunksjonene i mindre foretak med mindre kompleks struktur kan ha ansvar for andre områder dersom interessekonflikter unngås.

I foreløpig tilsynsrapport pekte Finanstilsynet på at både risikostyrings- og etterlevelsesfunksjonen ivaretas av bankens controller. I tillegg arbeider vedkommende med bankens oppgaver i tilknytning til forsikringsformidling og bistår adm. banksjef på likviditetsområdet. Av tilsendt dokumentasjon var det ikke klart hvordan ressursbruken er fordelt mellom risikostyringsfunksjonens oppgaver og øvrige controller-oppgaver.

Av styrets svar fremkommer det at bankens risikostyrings- og etterlevelsesansvarlig ikke er bankens controller, og at dette kun er en tidligere stillingsbeskrivelse vedkommende har hatt. Det opplyses videre hvordan stillingen er fordelt mellom de forskjellige områdene. Finanstilsynet noterer at styret mener at ressursbruken på de uavhengige kontrollfunksjonene er forsvarlig. Dessuten presiserer styret at det er banksjefen som har ansvaret for likviditetsområdet, og at risikostyrings- og etterlevelsesansvarlig kun bidrar med å framskaffe tallgrunnlag for banksjefens beslutninger.

Finanstilsynet viser til at det av ettersendt dokument vedrørende ressursbruk fremkommer at controller er involvert i risikostyring og andre controller-aktiviteter. Basert på styrets svar legger Finanstilsynet til grunn at dette er feil og at vedkommende kun har ansvar for etterlevelse og risikostyring, samt har en del av stillingen på forsikringsområdet, og ikke innehar controller-oppgaver eller andre førstelinjeoppgaver. Videre forventer Finanstilsynet at styret har høy bevissthet rundt interessekonflikter, herunder på likviditetsområdet.

Rapportering

I foreløpig tilsynsrapport pekte Finanstilsynet på at banken ikke har etterlevd krav om myndighetsrapportering av betalingslettelser (forbearance) i 2018 og 2019 og at banken først i første kvartal 2020 har begynt å vurdere og registrere betalingslettelser. Det ble også avdekket at note 2 i årsregnskapet for 2019, om kreditteksponering fordelt på sektor, ikke stemmer overens med risikorapport for fjerde kvartal 2019. Dessuten avdekket Finanstilsynet uoverensstemmelser i rapportert mislighold i henholdsvis bankens risikorapport og myndighetsrapporteringen (ORBOF-rapport). Finanstilsynet ba styret i foreløpig rapport bekrefte at misligholdte og tapsutsatte engasjementer risikovektes i samsvar med kapitalkravsregelverket, sett i lys av bankens manglende overvåkning og rapportering på området.

Styret viser i sitt svar til at de er enig i at det er kritikkverdig at banken ikke har etterlevd krav om rapportering av betalingslettelser. Dessuten erkjenner styret at det har vært rapportert feil i bankens risikorapport på kredittområdet. Forholdet er fulgt opp av styret for å hindre gjentakelse. Styret opplyser at den offentlige rapporteringen (ORBOF) og årsrapport er kontrollert og funnet i orden. Finanstilsynet noterer seg at styret bekrefter at bankens misligholdte og tapsutsatte engasjementer risikovektes i samsvar med kapitalkravregelverkets bestemmelser. Finanstilsynet understreker viktigheten av korrekt styrerapportering for å sikre at styret har et korrekt bilde av bankens risiko og at banken opererer innenfor styrets risikotoleranse. Finanstilsynet legger til grunn at styret påser at banken har tilstrekkelig kvalitetssikring av myndighets- og annen rapportering.

Internkontroll

Styret skal sørge for at bankens virksomhet drives forsvarlig, herunder påse at kravene til organisering av foretaket og etablering av forsvarlige styrings- og kontrollsystemer blir etterkommet, jf. finansforetaksloven § 8-6 (1). Adm. banksjef har utarbeidet en vurdering av internkontrollen for 2019 som bygger på vurderinger av ledere for de ulike virksomhetsområdene. Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på at overnevnte vurdering ikke var bygget på stikkprøver eller hendelsesrapportering mv., men på skjønnsmessige vurderinger. Det opplyses om at det er nå utarbeidet rutiner for stikkprøver på kredittområdet hver måned og at dette er gjennomført siden første kvartal 2020. Banken bekrefter videre at tilsvarende rutine er iverksatt på andre områder. Finanstilsynet legger til grunn at banken gjennomfører hensiktsmessige kontroller på alle risikoområdene og at omfanget av kontrollaktivitetene både i 1. og 2. linje tilpasses bankens risikoeksponering.

Uavhengig kontroll

Bankens valgte revisor har i en rekke nummererte brev over flere år kommentert mangler og forbedringsområder på flere av risikoområdene, og spesielt på kredittområdet. Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på at det i forbindelse med tilsynet ble avdekket at det fortsatt er betydelige mangler og svakheter i bankens virksomhet på kredittområdet. I den forbindelse ba Finanstilsynet om styrets redegjørelse for oppfølging av valgte revisors påpekninger. Styret opplyser å ha tatt revisors bemerkninger på alvor og at det er jobbet kontinuerlig med forbedringer, blant annet med kompetanseheving, kulturbygging, depotrapporter og oppfølging av boliglånsforskriften. Styrets oppfatning er at bankens kredittsaker har blitt betydelig bedre i 2020. Finanstilsynets vurdering er imidlertid at det er kritikkverdig at banken ikke på et tidligere tidspunkt har iverksatt nødvendige tiltak for å imøtekomme revisors kommentarer.

Styring og kontroll av operasjonell risiko

Strategi og policy

Banken har definert ramme for tap på en enkelthendelse som skjer sjeldnere enn hvert tiende år, eller tap hvert tiende år. Policyen, som er basert på en Eika-mal, fremstår som generell og omtaler i liten grad forhold som er spesifikke for banken.

I bankens kvartalsvise risikorapport rapporteres status for ti forskjellige kritiske risikoindikatorer (KRI-er), men disse er kun listet opp som forslag til KRI-er i bankens policy. Banken bekreftet under tilsynet at den ikke har gjort noen egne vurderinger av risikotoleransen eller indikatorene, men lagt til grunn Eikas policy-mal.

I foreløpig tilsynsrapport vurderte Finanstilsynet at en operasjonell hendelse som medfører et tap for banken på nivå med definerte rammer ikke er ubetydelig for en bank av Haltdalen Sparebanks størrelse.

Finanstilsynet hadde også en forventning om at bankens styringsdokumenter og risikoindikatorer vurderes ut ifra og basert på bankens risikotoleranse og virksomhet. Finanstilsynet noterer at styret er enig denne vurderingen, og at policydokumentet med ny risikotoleranse vil bli oppdatert.

Operasjonelle hendelser og rapportering av operasjonell risiko

Av bankens risikorapport for første kvartal 2020 fremgår det at banken vurderer operasjonell risiko, inkludert antihvitvaskområdet, som grønn. Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på at banken rapporterte at den ikke hadde noen vesentlig hendelser eller etterlevelseshendelser, på tross av at banken var i brudd med flere interne rammer og at banken på tilsynstidspunktet ikke hadde klassifisert alle kunder etter hvitvaskingsregelverket.

Finanstilsynet vurderte i foreløpig rapport at bankens operasjonelle risiko var høyere enn styrets definerte risikotoleranse sett hen på at tilsynet avdekket brudd med bestemmelser i flere forskrifter og vesentlige mangler i bankens styring og kontroll. Videre vurderte Finanstilsynets at bankens kvartalsvise rapportering av den operasjonelle risikoen i foretaket ikke gir et korrekt bilde av risikoen.

Av styrets svar fremgår det at bankens retningslinje for rapportering av uønskede hendelser er oppdatert slik at det er tydelig for alle ansatte hvilke hendelser som skal rapporteres. Videre er risikorapporten gjennomgått med risikostyrings- og etterlevelseshendelsesansvarlig slik at banken unngår avvikende rapportering fremover. Finanstilsynet opprettholder vurderingen av at bankens operasjonelle risiko er høyere enn styrets definerte risikotoleranse og at bankens rapportering av risikoen har vært misvisende. Bankens regelverksbrudd og manglende styring og kontroll av operasjonell risiko vurderes som kritikkverdige, og Finanstilsynet forutsetter at styret iverksetter ytterligere tiltak.

Utkontraktering

Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på at bankens retningslinje for utkontraktering, som er basert på Eika-malen, i liten grad er konkretisert og operasjonalisert. Videre minnet Finanstilsynet om at foretaket er ansvarlig for risikostyring og internkontroll også av evt. utkontrakterte deler av virksomheten, jf. finansforetaksloven § 13-4 (3) og IKT-forskriften § 12, og det er vesentlig at banken besitter tilstrekkelig kompetanse til å vurdere om oppdragstaker utfører oppdraget

tilfredsstillende. Finanstilsynet noterer av styrets svar på foreløpig tilsynsrapport at banken gjennom utkontraktering har frigitt egne ressurser til bruk på andre oppgaver, men at styret likevel er innforstått med at ansvaret ikke kan utkontrakteres og at styret har fokus på kvaliteten av den utkontrakterte tjenesten.

Styring og kontroll av kredittrisiko

Strategi og policy

I foreløpig tilsynsrapport ga Finanstilsynet uttrykk for at bankens strategi om å redusere bankens andel utlån til bedriftsmarkedet ikke var i overensstemmelse med bankens ramme for maksimal vekst for segmentet, jf. bankens kvartalsvise risikoreport. Rammen var imidlertid ikke omtalt i bankens policy. Banken oppgir at rammen vil bli inntatt i bankens policy. Finanstilsynet peker på at bankens rammer må sies i sammenheng med bankens strategi og understreker viktigheten av at bankens rammer begrenser risikotaking på kredittområdet slik at banken opererer innenfor styrets risikotoleranse.

I gjennomgangen av bankens enkeltengasjementer ble det avdekket en rekke brudd på og manglende etterlevelse av bankens policy-bestemmelser. Det vises til nærmere omtale av det enkelte brudd i avsnitt om engasjementsgjennomgangen.

Finanstilsynet merket seg i foreløpig tilsynsrapport at bankens kredittpolicy ikke var oppdatert på relevant regelverk på tilsynstidspunktet, til tross for å være oppdatert i oktober 2019. Policyen viser til det opphevede boliglånsrundskrevet (8/2015) og ikke til boliglånsforskriften, til den gamle utlånsforskriften og ikke til IFRS 9-regelverket og den mangler henvisning til og har bestemmelser som ikke er i samsvar med forbrukslånsforskriften. Dessuten var ikke bankens policy oppdatert i henhold til organisering av banken. Styret viser i sitt svar til at bankens kredittpolicy nå er oppdatert i tråd med gjeldene regelverk. Finanstilsynet legger til grunn at styret påser at banken har rutiner for å oppdatere policydokumenter ved endret regelverk og endringer i organiseringen.

Organisering og ansvarsforhold – bevilgningsfullmakter

I foreløpig tilsynsrapport trakk Finanstilsynet frem at det ikke var samsvar mellom bankens policy og kreditthåndbok for bevilgningsfullmakter. Under engasjementsgjennomgangen ble det dessuten avdekket brudd på bankens fullmaktreglement. Av styrets svar på foreløpig tilsynsrapport fremgår det at bankens fullmaktreglement er gjennomgått og oppdatert for å sikre samsvar mellom bankens policy og kreditthåndbok. Styret opplyser også at administrasjonen skal gjennomgå alle innvilgede saker i henhold til fullmakt og at dette skal rapporteres månedlig til styret.

Kreditthåndbok, rutiner og retningslinjer

Privatmarked

Finanstilsynet merket seg i foreløpig rapport at banken åpner for avdragsfrihet som strider mot boliglånsforskriftens krav, innvilgelse av lån til kunder som ikke kan dokumentere betjeningsevne, samt for belåning over 85 prosent. Videre var ikke forskriftens krav til rapportering omtalt i kreditthåndboken og banken har hatt feil i sin interne rapportering av fleksibilitetskvoten. Finanstilsynet ba styret redegjøre for omfanget av lån som er bevilget i 2019 og hittil i 2020 som avviker fra gjeldene boliglånsforskrift, samt å redegjøre for hvilke innstramningstiltak som er iverksatt for å etterleve regelverket. Finanstilsynet noterer at banken i 2019 var i brudd med forskriften da en stor andel av innvilgede lån stred mot forskriftens krav. Finanstilsynet merker seg fra styrets svarbrev at styret nå har høyt fokus på etterlevelsen av boliglånsforskriften og at banken i dag er innenfor fleksibilitetskvoten.

I foreløpig tilsynsrapport påpekte Finanstilsynet at banken ikke har definert minimumsnivå på likviditetsindikatoren for usikrede forbrukslån og kontokreditt uten sikkerhet, på tross av at kreditthåndboken presiserer at solid betjeningsevne er en forutsetning. Videre pekte Finanstilsynet på at banken ikke rapporterer kvartalsvis på bankens bruk av fleksibilitetskvoten for forbrukslån, og kun opererer med en rapportering som ikke er i samsvar med forbrukslånsforskriften § 8. Dessuten pekte Finanstilsynet på at banken var i brudd med egen ramme per første kvartal 2020. Finanstilsynet ba styret redegjøre for omfanget av lån som er bevilget i 2019 og hittil i 2020 som avviker fra gjeldene forbrukslånsforskrift. Styret ble også bedt om å redegjøre for hvilke innstramningstiltak som er iverksatt for å etterleve regelverket. Av styrets svar fremgår det at banken i 2020 har avvik på en stor andel av innvilgede forbrukslån.

Styret opplyser videre at banken har lagt ned forbud mot å innvilge flere slike lån inntil banken er innenfor gjeldene regelverk, og at eventuelle nye overtredelser vil medføre tap av fullmakt.

Finanstilsynet ser alvorlig på forskriftsbrudd. Finanstilsynet minner om at foretakets styre skal godkjenne og regelmessig vurdere retningslinjer for å påta foretaket risikoer og for å identifisere, styre, overvåke og kontrollere risikoer som foretaket er eller kan bli eksponert for, jf. CRR/CRDIV-forskriften § 35. Finanstilsynet anser det som kritikkverdig at banken ved flere anledninger har overskredet fastsatte fleksibilitetskvoter for henholdsvis boliglån og forbrukslån. Finanstilsynet vurderer at hverken styret eller administrasjonen har hatt tilstrekkelig oversikt og kontroll på dette området. Finanstilsynet forutsetter at bankens retningslinjer oppdateres i tråd med regelverket og at styret iverksetter nødvendige tiltak som sikrer at banken fremover etterlever det til enhver tid gjeldende regelverk.

Bedriftsmarked

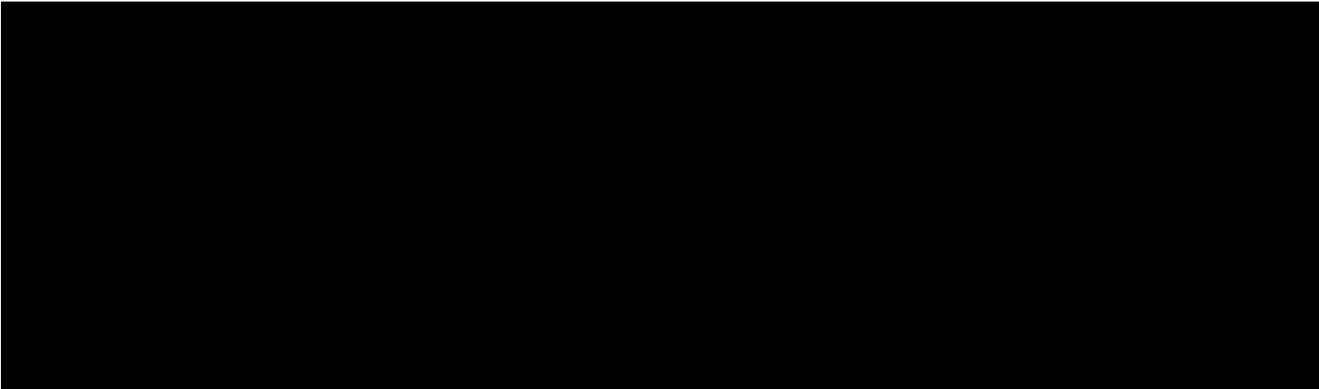
Av bankens kreditthåndbok fremkom det at banken ikke har klare krav til egenkapital, kun anbefalinger som kan fravikes. I foreløpig tilsynsrapport påpekte Finanstilsynet at beste praksis er å stille klare krav til egenkapital, og at eventuelle avvik bør vurderes og kommenteres særskilt. Dessuten bør slike løfter til det nivået som har besluttet policy-bestemmelsen. Styret er enig i at kravet i kreditthåndboken er noe uklart og opplyser at banken er i gang med å utarbeide ny kreditthåndbok hvor retningslinjene på området vil bli tydeliggjort og minimumskravet til egenkapital vil bli definert på nivå med beste praksis.

I foreløpig tilsynsrapport vurderte Finanstilsynet at bankens retningslinjer for verdivurdering av sikkerheter bidrar til økt kredittrisiko og vurderte at de ikke er i samsvar med beste praksis. Styret er enig i at bankens retningslinjer for verdivurdering av sikkerheter i kreditthåndboken har vært for

liberale, og kan øke bankens risiko for tap. Finanstilsynet noterer at retningslinjene vil bli oppdatert i ny kreditthåndbok, slik at sikkerhetsverdiene blir mer forsiktig vurdert.

Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på at banken bør stille krav til forhåndssalg og utleiegrad samt en vurdering av leietakerrisiko i eiendomsprosjekter, noe banken ikke gjorde på tidspunktet for tilsynet. Styret opplyser i sitt svar til foreløpig tilsynsrapport at det har vært stilt krav om dette i bankens siste lånesaker, men at dette ikke har stått i kreditthåndboken. Videre fremkommer det at banken vil innta kravene ved utarbeidelsen av ny kreditthåndbok.

Kreditthåndboken omtaler i korte trekk store engasjementer, samt bankens rammer for enkeltengasjement og samlet eksponering, men har ingen retningslinjer eller rutiner for hvordan regelverket operasjonaliseres. I foreløpig tilsynsrapport reiste Finanstilsynet spørsmål om banken har vært i brudd med store engasjementsregelverket, sett i lys av at engasjementsgjennomgangen avdekket feil i bankens konsolidering ("gruppering") av kunder.

Etter en samlet vurdering anser Finanstilsynet bankens kreditthåndbok som svært mangelfull på tidspunkt for tilsynet, for både person- og bedriftsmarkedet. Finanstilsynet noterer at banken har besluttet å utarbeide en ny kreditthåndbok for henholdsvis person- og bedriftsmarkedsområde innen utgangen av 2020. Finanstilsynet understreker viktigheten av at kreditthåndboken både reflekterer styrets risikotoleranse og understøtter etterlevelse av regulatoriske krav.

Målemetoder og overvåkning

Som tidligere omtalt benytter banken Eikas risikoklassifiseringssystem for å identifisere og vurdere kredittrisiko, herunder tapsberegningen (IFRS 9). Finanstilsynet merket seg at bankens beskrivelse av modellen var fra 2015, og det ikke fremgikk om retningslinjen var oppdatert i forbindelse med at banken gikk over til å bruke Eikas nye modell i første kvartal 2020. Av styrets svar på foreløpig rapport fremgår det at banken har oppdatert dokumentasjon av modellen, men at denne ikke var blitt oversendt Finanstilsynet i forbindelse med tilsynet.

I foreløpig rapport pekte Finanstilsynet på at banken kun har én rapportering av kunder med restanse eller overtrekk oversendt inkasso, og ingen annen strukturert og fast oppfølging ("early warning") av utsatte engasjement. Finanstilsynet fikk heller ikke oversendt dokumentasjon på at banken har gjennomført stresstester på kredittområdet. Av styrets svar fremgår det at banken gjennomfører stresstester på kredittområdet i forbindelse med ICAAP. Det opplyses også om at banken er i ferd med å ta i bruk et "early warning"-system utviklet av Eika.

Etterlevelse – gjennomgang av enkeltengasjementer

Personmarkedet

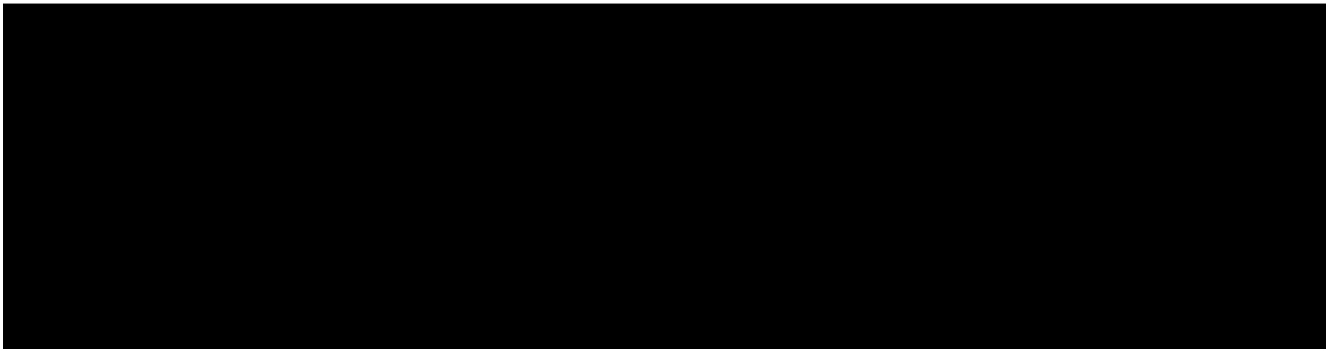
Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på at kredittsakene til kundene som er innvilget usikrede forbrukslån mangler basisinformasjon som informasjon om ansettelsesforhold, forsørgerbyrde, annen gjeld, osv. For to av tre gjennomgåtte forbrukslån har Finanstilsynet videre notert at banken har lagt til grunn betydelig lavere utgifter enn hva som ligger til grunn i SIFOs referansebudsjett, uten at det er kommentert i kredittsakene. Lånene er videre gitt med en løpetid på over åtte år, uten at det er kommentert at det er i brudd med forbrukslånsforskriften. Styret mener at bankens saksbehandlere innehar mye informasjon og har gjort vurderinger som ikke fremkommer av saksdokumentene. Styret erkjenner at kredittsakene burde ha vært bedre dokumentert og at det skal kommenteres i saker som er i brudd med forbrukslånsforskriften og dermed faller inn under fleksibilitetskvotene.

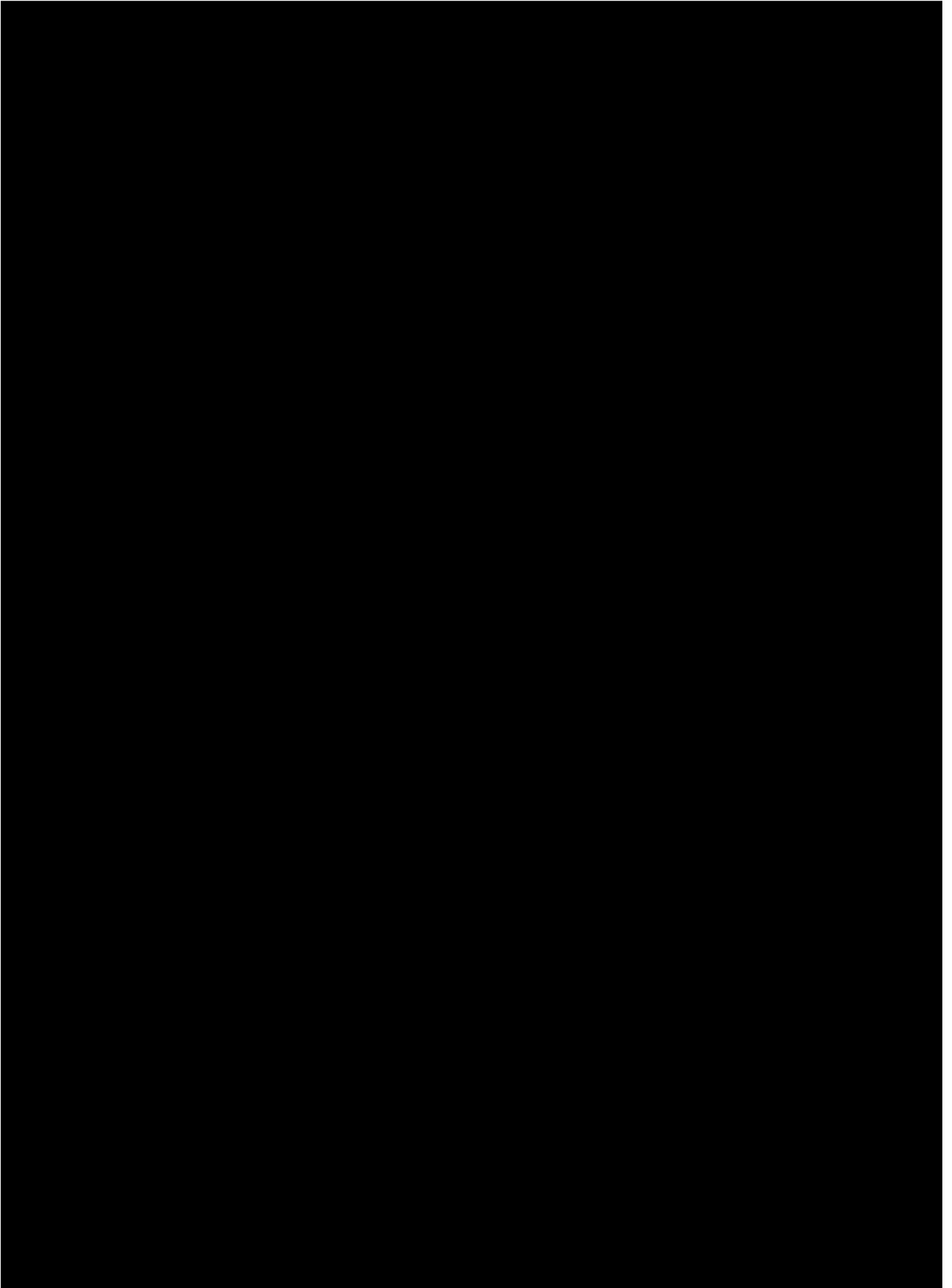
Videre pekte Finanstilsynet på at det i flere kredittsaker som gjelder boliglån mangler vesentlig informasjon om kunden og om hvilke sikkerheter som foreligger. Banken har lagt til grunn lavere utgifter enn hva som ligger i SIFO i flere saker, uten at dette er kommentert. Flere av lånene er dessuten innvilget på tross av negativ likviditet, og i ett tilfelle på tross av saksbehandlers fraråding. Banken har som rutine å fraråde innvilgelse av lån til kunder med negativ likviditet, men dette ble ikke etterlevd i en av sakene. Banken hadde på tilsynstidspunktet to misligholdte personmarkedsengasjementer, men hadde kun foretatt nedskrivning på en av kundene. Av styrets svar fremkommer det at styret erkjenner at banken på generelt grunnlag i for liten grad har dokumentert informasjon saksbehandler innehar, samt vurderinger og analyser av kunden i kredittsakene. Styret mener imidlertid at banken har god kunnskap om kundene og at bankens kredittvirksomhet på området drives forsvarlig.

Finanstilsynet anser det som kritikkverdig at samtlige gjennomgåtte engasjementer på personmarkedsområdet har mangler. Finanstilsynet minner om at banken kun kan gi lån basert på en forsvarlig kredittvurdering på grunnlag av utfyllende informasjon om lånekunders inntekt og utgifter, samlede gjeld og eventuell verdi på bolig som stilles som sikkerhet. Finanstilsynet forventer at banken gjennomfører nødvendige tiltak for å sikre at banken er i samsvar med finansforetaksloven § 13-5 om forsvarlig utlånspraksis samt etterlever utlånsforskriftens bestemmelser.

Bedriftsmarkedet

I foreløpig tilsynsrapport pekte Finanstilsynet på at kredittsakene på bedriftsmarkedsområdet som helhet var svært mangelfulle og manglet helt essensiell informasjon og analyse for å kunne gi en vurdering av risikoen i engasjementene. Under følger kommentarer til utvalgte enkeltengasjementer.

Gjennomgang av enkeltengasjementer på bedriftsmarkedsområdet – avsluttende kommentarer

Finanstilsynet anser det som sterkt kritikkverdig at samtlige av de gjennomgåtte kredittsakene på bedriftsmarkedsområdet har vesentlig mangler. Eksempelvis gjelder det informasjon om og vurdering av kunden, kundegruppens engasjement, sikkerhetene, kundens finansielle stilling (betjeningsevne og tæringsevne), risikovurdering mv. Det er Finanstilsynets vurdering at banken viser en betydelig risikovillighet på bedriftsmarkedsområdet som ikke samsvarer med styrets definerte risikotoleranse.

Finanstilsynet forventer at banken hever kvaliteten på kredittsakene betraktelig for å sikre at banken etterlever egne kredittretningslinjer og er i samsvar med finansforetaksloven § 13-5. Finanstilsynet forutsetter at styret iverksetter nødvendige tiltak.

Styring og kontroll av likviditetsrisiko

Styrefastsatte rammer og mål for likviditets- og finansieringsrisiko

Finanstilsynet anbefalte banken å ta høyde for at bankens to største innskudd holdes utenfor, ved fastsettelse av ramme for tre største innskudd og ti største innskudd, for å redusere samlet konsentrasjonsrisiko. Finanstilsynet noterer at styret er enig i denne vurderingen og vil hensynte dette i neste revidering av policy og i risikorapporteringen.

Stresstester

Ved gjennomgang av bankens stresstest på likviditetsområdet under tilsynet kunne ikke banken redegjøre for valgte forutsetninger for stresstesten. Finanstilsynet vurderte i foreløpig tilsynsrapport at valgte forutsetninger ga et misvisende resultat og dermed ikke et realistisk bilde av bankens likviditetssituasjon under stress. I lys av dette ba Finanstilsynet styret om å sørge for at bankens stresstester på likviditetsområdet gjennomgås og oppdateres. Finanstilsynet noterer at styret er enig i at deler av stresstesten må forbedres. Dessuten opplyser styret at banken gjennom utarbeidelse av sin gjenopprettingsplan har konkretisert 13 tiltak for å bedre bankens likviditet, og at disse vurderingene brukes aktivt i arbeidet med stresstesten.

Rapportering

I foreløpig tilsynsrapport pekte Finanstilsynet på bankens månedsrapport til styret i liten grad måler eksponering mot styrefastsatte rammer, men at det rapporteres på likviditetsindikator som ikke fremgår av bankens styringsdokumenter. Net Stable Funding Ratio (NSFR) måles derimot ikke, selv om banken har en styrefastsatt ramme for denne. Av styrets svar fremgår det at banken måler eksponering mot styrefastsatte rammer i bankens "måltavle" som er vedlegg til bankens risikorapport. Styret opplyser videre at banken ikke lenger måler likviditetsindikatorerne og at styret ønsker å utvide den månedlige rapporteringen av nøkkeltall til å inkludere blant annet NSFR. Finanstilsynet tar styrets svar til etterretning. Finanstilsynet minner imidlertid om at Eika-malen for månedsrapportering bør tilpasses bankens virksomhet og til enhver tid gjeldende styrevedtatte rammer.

Styring og kontroll av markedsrisiko

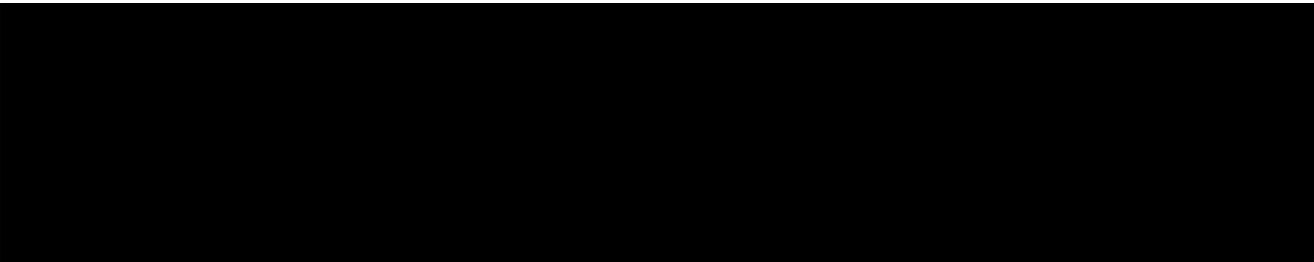
Rapportering

Bankens rammeverk for markedsrisiko inkluderer ikke plasseringer i aksjer eller egenkapitalbevis som er klassifisert som anleggsmidler eller aksjer, eller egenkapitalbevis i Eika-selskaper og Eika-banker, da disse krever styrevedtak i hvert enkelt tilfelle. Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på at plasseringene beskrevet over utgjør en risiko for banken og anbefalte banken å inkludere eksponering i bankens periodiske risikorapport. Finanstilsynet noterer at styret er enig i denne vurderingen og har oppdatert risikorapporten for å inkludere også disse plasseringene.

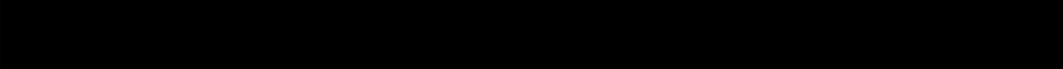

Avslutning

Tilsynet avdekket vesentlige mangler ved bankens styring og kontroll på flere områder. Bankens manglende etterlevelse av gjeldende regelverk samt egne retningslinjer og rutiner som påpekes i rapporten er samlet sett svært alvorlig. Finanstilsynet finner det videre ikke tilfredsstillende at bankens eget system for intern kontroll ikke har fanget opp manglende etterlevelse av gjeldene regelverk og egne retningslinjer.

Finanstilsynet ber styret innen 9. april 2021 redegjøre for hvilke tiltak, herunder plan for ferdigstillelse, som iverksettes for å sikre at virksomheten drives forsvarlig og i samsvar med regelverket

Finanstilsynet ber om å motta kopi av protokollen fra styremøtet hvor Finanstilsynets tilsynsrapport blir behandlet.

Kopi av dette brevet bes sendt til valgt revisor.

For Finanstilsynet

Linda Støle Hårstad
seksjonssjef

Josefine Wilberg
førstekonsulent

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.